

2023 – Heydər Əliyev İli**Ulu öndər Azərbaycan dilini
mənəvi Vətən sayırdı**

Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə 2023-cü ilin Azərbaycanda “Heydər Əliyev İli” elan edilməsi ictimai-siyasi həyatımızda yeni hüdudlar açan çox önəmli tarixi hadisədir. Ölkənin elmi-mədəni ictimaiyyəti də bu qərarı fəaliyyətlərinə yüksək ideyalar, yeni yaradıcılıq ruhu, məfkurə zənginliyi gətirən bir prosesə başlanğıc verən sənəd kimi dəyərləndirir. AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun baş direktoru, professor Nadir Məmmədli bu açıqlamasının davamında bildirdi:

–Ulu öndərin Azərbaycana rəhbərliyinin hər iki dövərində genişmiqyaslı fəaliyyətində ana dili siyasəti önəmli və davamlı yer tutub. Milli-mədəni dəyərlərimizin misilsiz himayədarı Azərbaycan dilini mənəvi Vətən sayırdı. Bu böyük insan həmişə azərbaycanlı olması ilə fəxr eləmiş, ana dilində danışmağı özünə böyük şərəf saymışdı. Ümummilli liderin milli varlığıma bu qədər dərinə bağlılığı və bu barədə qoyub getdiyi zəngin irs, göstərmiş olduğu mənəvi örnək “Heydər Əliyev İli”ndə Azərbaycan dilinin daha dərinə tədqiqi üçün geniş imkanlar açır.

Xalqımızın tarixinin, mədəniyyətinin, milli-mədəni

ənənələrinin ifadəçisi olan ana dilinə hörmət, onun inkişafına qayğı və bu dili təsbit etmək Heydər Əliyevin dil siyasətinin başlıca istiqamətləri idi. Ulu öndərin bütün nitq və çıxışları ana dilimizin zənginliklərini aşkara çıxarırdı. Dahi rəhbər Azərbaycan dilini müstəqil dövlətçiliyin əsaslarından biri olaraq qəbul edib, onun digər dillər arasında yaşaması və daha da təkmilləşdirilməsi sahəsində konseptual ideyalar irəli sürüb.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin “Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi haqqında” 2001-ci il 18 iyun tarixli Fərmanının tələblərini ifadə edən və 2002-ci ildə qəbul edilmiş “Azərbaycan Respub-

likasının dövlət dili haqqında” Qanunun qəbulundan sonra Azərbaycan dili cəmiyyətin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi və mədəni həyatının bütün sahələrində daha geniş istifadə edilməyə başladı, onun dövlət dili kimi maneəsiz inkişafı üçün münbit zəmin yarandı.

Məhz bu hüquqi-normativ əsaslarla dilimizin funksional imkanları genişləndi, üslubları zənginləşdi, dilin daxili inkişaf meyilləri əsasında yazı qaydaları cilalandı. İndi Azərbaycan dilinin özünəməxsus inkişaf qanunları ilə kamil qrammatik quruluşu, zəngin söz fondu, geniş ifadə imkanları, mükəmməl əlifbası, yüksək səviyyəli yazı normaları var. Hazırda ölkəmizdə cəmiyyət həyatının elə bir sahəsi yoxdur ki, Azərbaycan dili orada sərbəst istifadə edilməsin.

Şübhəsiz ki, müstəqilliyin ən mühüm atributlarından biri də dövlət dilinin adı və onun rəsmi statusu məsələsidir. Müstəqilliyin ilk illərində dövlət dili ilə bağlı fərqli mövqelər ortaya qoyulmuşdu. Məsələnin

ciddiliyini nəzərə alan ümummilli lider Heydər Əliyev bununla bağlı müxtəlif formatlı müzakirələr keçirdi. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının 1995-ci il 12 noyabr referendumu ilə qəbul olunmuş Konstitusiyada Azərbaycan dili dövlət dili kimi təsbit olundu.

Ümummilli lider Heydər Əliyev dövlət dili probleminin tarixi-fəlsəfi, hüquqi və milli-mənəvi konsepsiyaya əməl olunmaqla həllini tapmaq işinə də böyük önəm verirdi. Ulu öndərin qarşıya qoyduğu bu vacib məsələni Azərbaycan dilçiləri sosiolingvistik planda müvəffəqiyyətlə yerinə yetirdilər. Vətənsəvər alimlərimiz dövlət dilimizin adının Azərbaycan dili kimi tanınmasını (de-yure, de-fakto) tarixilik və dövlətçilik baxımından demokratik tərzdə hərtərəfli əsaslandırdılar. Bununla da dilimizin adı və məzmunu həm siyasi, həm də elmi cəhətdən birmənalı şəkildə təsbit olundu.

Ölkəmiz müstəqilliyini bərpa edəndən sonra, 1991-ci ilin dekabrında Azərbaycanda latın qrafikalı əlifbaya keçid barədə qərar qəbul edilsə də, icrası illərlə uzandı. Latın qrafikalı yeni əlifba kirill əlifbası ilə paralel işləndi. Ulu öndərin “Azərbaycan Əlifbası və Azərbaycan Dili Gününün təsis edilməsi haqqında” 2001-ci il 9 avqust tarixli Fərmanı isə iki əlifbadan istifadəyə birdehəlik son qoydu. Latın qrafikalı Azərbaycan əlifbasına keçidin ölkəmizdə 2001-ci il avqust ayında tam təmin edilməsi və yeni əlifbadan istifadə müstəqil dövlətimizin ictimai-siyasi həyatında, yazı mədəniyyəti tariximizdə mühüm hadisə oldu.

Ana dilimizi qorumaq üçün böyük addımlar atan ümummilli liderin siyasi xəttini Prezident İlham Əliyev inamla davam etdirir. Azərbaycan dilinin yüksək dövlət statusu, ulu öndərin məsləkəinə və arzularına uyğun olaraq, ölkəmizdə və dünyada ən yüksək səviyyədə təmin edilir.

**Çapa hazırladı: R.TAHİR,
“Xalq qəzeti”**